Baja, 1930. október 28 — Kedd — XXX. évfolyam 247 szám.

FÜGGETLEN MAGYARSÁG

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Mátyás király-tér 10. szám. Telefonszám 164 | Felelős szerkesztő: DR. KNÉZY LEHEL. | Egy szám 12 fillér. | Lapkiadó: DR. BAJAI ERNŐ. | Előfizetési árak: Helyben negyedévre 8 pengő. Vidékre negyedévre 8 „

Magyarország, mint ipari állam.

Volt egy korszak, amikor az emberek görcsösen ragaszkodtak ahhoz a megállapitáshoz, hogy Magyarország mezőgazdasági állam. Ez a meghatározás egyesek célkitűzéseiben odáig terjedt, hogy a mindenek fölött való mezőgazdaság jelszavával hadat üzentek mindennek, ami nem volt szoros kapcsolatban a földdel s igy valóságos gyülölködés kapott volna lábra a különböző termelési ágak között, ha időközben nem jelentkeztek volna azok a különböző termelési ágak között, ha időközben nem jelentkeztek volna azok a kiegyensulyozó momentumok, amelyek felkaroliák és méltó helyükre állitották az ipart és a kereskedelmet s ezen gazdasági ágaknak különböző válfajait. Annak a ténynek a felismerése, hogy Magyarország nemcsak mezőgazdasági, de ipari állam is, ez a tény nemhogy gyengitette volna Magzarország nemzetközi értékét, ellenkezőleg Magyarország részére uj érvényesülési ut nyilott, amelynek kitaposása és járhatóvá tétele közgazdasági értékképződésünknek egyik igérvénye, sőt biztositéka lett.

Azt a tényt, hogy Magyarország ipari állam, arról sorozatos tanubizonyságot tett Magyarország akkor, amikor bel- és külföldi nemzetközi kiállitásokon oly fejlett produktumokkal vett részt, amelyek a félévszázados ipari multtal rendelkező államoknak is diszére váltak volna. Ezekhez az évenként megtörténő megszólalásokhoz csatlakozik méltó módon a Magyar Hét, amely a vásárló közönség részére fokozottabb mértékben teszi hozzáférhetővé a magyar áruk beszerzését.

Államháztartásunk egyensulyban tartásának egyik legerősebb tényezője az ipar és kereskedelem s ha az ipar és a kereskedelem a belső forgalmat és a vásárló kedvet fokozni tudja s legtőkép a termelvényeivel ki tud menni a külországokba, máris olyan szolgálatokat tesz a köznek, ami előtt szemet hunyni nem lehet. Az ipari állam nemcsak hogy nincs ellentétben a mezőgazdasági állam fogalmával, de kiegészitője, erősitője egyik a másiknak s a két gazdasági ágazat harmoniájából fejlődik, gyarapszik és erősödik az egész állam gazdasági konstituciója. Az ipari és agrár állam forgalma nincsen pontosan körülirva, azonban annyi kétségtelen, hogy az agrárország fogalma nincsen pontosan körülirva, azonban annyi kétségtelen, hogy az agrárország fogalmát általában ugy értelmezik, hogy az agrárország a mezőgazdasági nyersanyag primitiv előállitásán kivül semmi másra nem képes. Ezzel szemben az ipari állam nemcsak, hogy nem hanyagolja el a mezőgazdasági termelést, hanem azt lehet állitani, hogy csak az ipari állam képes az igazi belterjes és korszerű mezőgazdasági iparral jövedelmezőbbé tett agrártermelésre. Az ipari állam ismérve tehát nem az, hogy a lakosság nagyobb százaléka iparból éljen, hanem az, hogy tudja-e a kultura, a civilizáció és technika terén a többi államokat a versenyt felvenni. Az ipari állam tehát az általános gazdasági fejlődésnek magasabb szinvonalát jelenti és ugy következik az agrárország után fejlődési fokként, mint a vaskorszak követte a kőkorszakot.

Az egyetemes magyar társadalomnak nagy gyönyörüségére szolgálhat az állam iparositása s azoknak az ipari ágazatoknak kiterebélyesedése, amelyek végelemzésül a mezőgazdasági termelés céljait és erősödését szolgálják. Minden Nemzetközi Mintavásár és minden Magyar Hét egy-egy igérvény a magyar társadalom részére, hogy ipari szomszédaink bennünket egy fejlődőképes és valóban fejlődő államot láthatnak, amellyel az egész világnak számolnia kell. Ha a gazdasági öntudat felébresztése révén sikerül az indusztriális gondolkodást általánossá tenni, akkor a magyar társadalom lelke és szive egyre jobban a magyar ipari termékek vásárlására tér át s akkor minden magyar ember háza ajtaján, de ajkán és szivében is ott fog diszelegni a jelszóba öntött valóság: „csak magyar árut vásároljunk!"

Kibontakozik a Tóth Kálmán centennariális ünnepség programmja.

Megállapitották az iskolai ifjuság ünnepélye programmjának vázlatát.

A Tóth Kálmán centennáriumát előkészitő nagy bizottság szombaton este 6 órakor tartotta rendes havi ülését Amler Antal tanitóképezdei nyug. cimz. főigazgató elnöklete alatt. Ezen az ülésen, miután az iskolák programmjának megállapitásáról volt szó, főleg a helyi alsó és középfoku iskolák igazgatói és tanárai jelentek meg.

Az ülés élején Amler elnök bemutatta a Tóth Kálmánra vonatkozólag ujabban kapott leveleket. Barcsay Károly győri tanitóképezdei tanár neje közölte a bizottsággal Tóth Kálmánnak családfáját és rokonságának névsorát.

Beküldötték Tóth Kálmán egyik levelét is, amit 1874 október 23-án irt Bajára Paukovits Ernőné bajai urhölgynek, amelyben bizonyos kérelme ügyében való eljárása eredményéről informálta. Ebben a levélben azt irja a költő: „abban a bizonyos ügyben már négyszer tárgyaltam Jókai Mórral. A levél 1874 október 23-án kelt.

Dr. Kallós Pálné szül. Thury René debreceni lakos, szintén valamelyes atyafia a költőnek, felajánlja a bizottságnak az esetre, ha reflektál rá, Tóth Kálmán leányának, Lomkay Antalnénak a fényképét. Lomkay egykoron hires ujságiró volt: a Magyar Állam cimü lapnak volt a felelős szerkesztője. A bizottság el fogja kérni a fényképet.

Az ülésen bemutatták azt a jegyzőkönyvet, amelyet a középiskolai igazgatók a Tóth centennárium alkalmából az iskolák ünnepe előkészitésére vettek fel október 19-én. Ezen az ülésen jelen voltak Amler Antal, dr. Gondán Felicián, Bándy Boldizsár, Holczinger Titusz, dr. Kerekes György, Flóra Sándor, Legányi Dezső és Schmidt Béla. Ugy az október 19-iki, mint az október 25-iki ülésén ugy határoztak, hogy a Tóth Kálmán centennarium iskolai ifjusági ünnepélyét virágvasárnap előtti szombaton délelőtt 11 órakor tartják meg a Tóth Kálmán szobor előtt, rossz idő esetén pedig a Központi Szálloda szinháztermében. A programmot ugy állitják össze, hogy az szabadban előadható legyen.

A reálgimnázium és tanitóképző zenekara, valamint külön a cserkészzenekar Tót Kálmán népdalaiból ad elő egyveleget.

A leány és fiúiskolák vegyes kara Tóth Kálmán dalokat énekel.

Két kötött szavalatra versenyt hirdetnek a fiu tanulók részére. A szombati ülésen elhatározták, hogy az iskolák önképzőköreinek tanárvezetői közös ülésen kiválasztják Tóth Kálmán két legszebb versét: egy hazafias és egy Baja városával foglalkozó versét s azt az iskolák felső osztályainak legjobb jelentkezői fogják megtanulni és elszavalni. Ez a versenyszavalás 1931. január 10-én este 6 órakor lesz a polgári fiuiskola tornatermében. A szavalási versenyt azon iskolák igazgatói és tanárai döntik el, akik növendékekkel nem lesznek érdekelve, mert Stich Nándor tanitóképezdei tanár ellene volt annak, hogy az önképzőkörök vezetői döntsenek. A szavalási verseny zsürijébe a következőket választották: dr. Kerekes György női felső kereskedelmi iskolai igazgatót, Schmidt Béla városi polgári fiuskolai tanárt, Rosenfeld Józsefné Vajda Renée izr. leány polgári iskolai tanárnőt, Birinyi József elemi iskolai igazgatót és Szaulich Antal hirlapirót.

A zsüribe meghivandók az ének és zenekarok vezetői, esetleg a bizottság nem tanár tagjaival is ki fogják egészitení.

Nagy vitára adott okot az, hogy ifjusági szónoklatra hirdessenek-e versenyt a középiskolák, felsőbb fiu tanulói részére. Schmidt Béla és Herr György amellett voltak, hogy fővárosi előadót hivjanak meg, aki az ifjusági ünnepélyen méltassa Tóth Kálmán érdemeit. Schmidt Béla Alszeghy Zsolt dr. tanárt, kultuszminiszteri titkárt ajánlotta előadóul, aki ugyancsak alapos ismerője Tóth Kálmánnak. Egy ilyen komolyabb előadásból többet tanul az ifjuság, mintha diák tartana forrásmunkák alapján egy ismertetést.

Az ünnepélyen a következő iskolák vesznek részt: állami női felső kereskedelmi iskola, tanitónőképző intézet, r. kat. polgári leányiskola, izr. leánypolgári iskola, elemi leányiskolák, (esetleg egy elemi iskolás leány is szaval), a ciszt. reálgimnázium, áll. tanitó képző intézet, áll. fiu felső kereskedelmi iskola, városi polgári fiuiskola, elemi fiuiskolák, kertészképző szakiskola. De külön meghivják a reálgimnázium, az áll. fiu tanitóképzőintézet, a fiu kereskedelmi iskola és a polgári fiuiskola cserkészcsapatát.

A reálgimnázium igazgatóságát megkéri a bizottság, hogy egy nappal előbb kezdje a husvéti szentgyakorlatokat. Az igazgatók elhatározták, hogy megkérik a főigazgatóktól az engedélyt, hogy már szombaton adják ki a szünetet.

Véglegesen nem határoztak az ünnepély programmja tekintetében, hanem arról a november végén tartandó ülésen fognak határozni dr. Vojnics Ferenc polgármester elnökletével, amikor is az ifjusági programmot kontaktusba akarják hozni a város által rendezendő ünnepéllyel és a szinházi előadással.

Seregszemle a nagybaracskai kerület jelöltjei között.

A Független Magyarság pénteki számában jelentettük már, hogy a Keresztény Gazdasági és Szociális Párt hivatalosan Wild József volt nemzetgyülési képviselőt, a Margitsziget Rt. vezérigazgatóját jelölte a nagybaracskai kerületben, ahol Láng János országgyülési képviselőnek a MÁV igazgatóhelyettesévé történt kinevezésével megüresedett a nagybaracskai választókerület. Minthogy a mandátum a keresztény párté volt, nyomban megindultak a tárgyalások, ki legyen a kereszténypárt jelöltje a nagybaracskai kerületben.

Ernszt Sándor népjóléti miniszter először dr. Artinger Imrével, a Jelzáloghitelbank ügyvezető igazgatójával tárgyalt, aki bejelentette a miniszternek, hogy minden körülmények között fellép a párt programmjával a kerületben. A kereszténypárt vezetősége Haller Istvánt, Frühwirth Mátyást és Láng Jánost küldte le a kerület hangulatának kipuhatolására. Ez meg is történt. Közben Wild József volt nemzetgyülési képviselő Bethlen támogatását nyerte meg jelöltetése érdekében. Wild hajlandónak mutatkozott arra, hogy belép a keresztény pártba, aminek ellenében őt hivatalosan jelölik Regőcén. Ezt a megállapodást Ernszt Artingerrel is közölte.

Wild József a háboru alatt vezérkari százados volt. A nemzetgyülés alatt a villányi sváb nemzetiségü kerületet képviselte, ahol azonban az 1926 évi téli választáson dr. Bleyer Jakab volt nemzetiségügyi miniszterrel szemben kisebbségben maradt. Ezután lett a Margitsziget igazgatója. A nemzetgyülés tartama alatt az egységespárthoz tartozott.

Wild József egy hét óta tartózkodik Baján s innen járja autón a kerületet, amelynek községeiben a választók lelkesedéssel fogadták.

A baracskai kerület mérlege jelenleg a következő: a kereszténypárt hivatalos jelöltje Wild József.

Kisgazdapárti programmal biztosan fellép dr. Mojzes János bajai ügyvéd.

Fellépési szándékukat emlegették és ez irányban kisérletet is tettek dr. Erdős József debreceni ügyvéd, aki délbácskai ujsóvéi eredetü s aki függetlenségi párti programmal lépne fel. Dr. Erdős József apja a debreceni egyetem református teológiáján volt tanár, mint református pap. Dr. Erdős egyébként bizalmasa dr. Hegymegi Kiss Pálnak, aki már lent is járt a kerületben jelöltje érdekében.

Előkészitette a talajt a maga számára dr. Artinger Imre budapesti bankigazgató, aki Katymáron született. Dr. Artinger Baján volt a Kollár-könyvkereskedésben segéd: utána kezdett tanulni, leérettségizett s ledoktorizált. A háboru alatt orosz hadifogoly volt. Megtanult németül, franciául, angolul és oroszul.

Dr. Báthory József szabolcsmegyei eredetü, budapesti ügyvéd. Sógora dr. Zsitvay Tibor igazságügyminiszternek. Előkelő összeköttetésekkel rendelkezik. A felesége született hercegnő Ugy dr. Artinger, mint dr. Báthory kereszténypárti programmal akartak fellépni. Dr. Potz Antal pénzügyi főtanácsos, a budapesti VII. adókerületi hivatal helyet-

tes főnöke szintén tel akar lépni. Ő egyébként szintén bácskai származásu, Országállásra való. Nem tudni, milyen programmal akar fellépni. Szó volt arról is, hogy dr. Donhoffer Szilárd vármegyei tiszti főorvos is fellép. Érdeklődött is a kerületben. Láng János utódjául dr. Alföldy Béla OTI. alelnököt, volt bácsmási kerületi képviselőt ajánlotta. De dr. Alföldy, aki Bud János dr. kereskedelemügyi miniszter sógora, nem lép fel. Állitólag meg fog válni az OTI. alelnökségétől s ő lesz a népjóléti minisztérium adminisztrativ államtitkára. Ezt a hirt azonban fenntartással közöljük.

Hogy a most még nyolc jelölt a végén hány lesz: hogy szaporodni fog-e a létszám, vagy pedig jórésze lemaradozik, azt nem lehet tudni. Bizonyos azonban az, hogy a mandátumért versengő jelöltek legnagyobb része le fog maradni az ajánlásoknál, mert nem fogja tudni az ajánlásokat megszerezni.

Ahány nap, annyi uj jelölt. Legujabban a fővárosi lapok azt közölték, hogy a baracskai kerület egy deputációja őrgróf Palavicini Györgyöt kérte fel a jelöltség elfogadására, aki a pesti lapok szerint el is fogadta a jelöltséget. Még egy uj jelöltről emlékezhetünk meg. Bent járt szerkesztőségünkben egy ur, aki magát Berendás Lászlónak mondotta és kijelentette, hogy a baracskai kerületben fellép nemzeti munkás és parasztpárti programmal.

A pesti lapok tudni vélik azt is, hogy a népjóléti minisztérium politikai államtitkárságában dr. Dréhr Imre utódja Wild József lesz.

A választás a baracskai kerületben értesülésünk szerint november 9-ikén, vasárnap lesz. Ugyanezen a napon lesz bucsu Nagybaracskán. Az ajánlási iveket a belügyminisztérium már leküldötte a bajai járásbirósághoz s azokat ma adták ki.

Tegnap, vasárnap d. u. 4 órakor Wild József korm. főtanácsos Haller István országgyűlési képviselő, volt kultuszminiszter társaságában Csátalján tartott programbeszédet. A lakosság szimpatiával fogadta beszédét, amelyet sokan hallgattak meg.

A mult hét végén Katymáron tartott programmbeszédet a lakosság lelkes fogadtatása mellett.

Hüléseket leszáritó Hőfer gyermekkinimom.
Nagy doboz 90 fill. Próbadoboz 30 f

Győr átirata Baja városához a községi békebirák ügyében.

A Városok Kongresszusának legutóbbi választmányi ülésén — mint emlékezetes — foglalkoztak a polgármesterek a községi biráskodás rendszerének szabályozására szánt törvénytervezettel és kimondották, hogy tiltakoznak minden olyan rendelkezés ellen, amely a városokra ujabb megterhelést háritana. Most ebben az ügyben Győr törvényhatósága feliratot intézett a kormányhoz és köriratban kérte fel a társtörvényhatóságokat a tiltakozó felirathoz való csatlakozásra. Győr törvényhatósága feliratában kifejti, hogy a törvénytervezet szerint sulyos személyi terheket háritana a városra, mert békebiróul a kormány csak azt a tisztviselőt nevezi ki, aki birói képesitéssel rendelkezik. Mivel van több város, amelynek nincs birói képesitésü tisztviselője, igy uj tisztviselőket kellene alkalmazni és mivel az állam, illetve a kormány által kinevezett békebirók fizetése a városokat terhelné, Győr a tervezet megváltoztatását kéri a kormánytól. Kéri, hogy a békebirók fizetését a kinevező hatóság, tehát a kormány vállalja magára.

Győr város törvényhatósága a békebiráskodásról szóló törvénynek ilyen értelemben való megváltoztatását kéri.

Ezt a köriratot Győr városa elküldte Bajára is és csatlakozásra hivja fel a város hatóságát. A győri körirattal a novemberi törvényhatósági bizottság foglalkozik és valószinű, hogy hasonló állásfoglalást foglal el majd ebben a kérdésben, annál is inkább, mert a városok legutóbbi kongresszusán is ehhez hasonló határozatot hoztak a békebiráskodásról szóló tervezet tárgyalása során.

Virtusból testvérgyilkosságot akartak provokálni a tompai cigánylegények.

Az egyik legényt válságos állapotban a halasi kórházban ápolják.

A halasi kórházba a napokban beszállitottak egy tompai legényt, akit véres és elfajult verekedésben vertek össze. A legény állapota válságos. Az eset háttere a következő:

Vasárnap délután három testvér és még néhányan összeverődtek és inni kezdtek. Uj bort ittak és ez veszedelmesen megártott nekik. Többször összeszólalkoztak, de ismét összebékültek és ittak tovább.

A legények heccelni kezdték egymást és virtuskodtak, hogy ki mer többet és ki a bátrabb.

A bor által tüzelt legények egymásra licitáltak és mindegyik jogot formált arra, hogy a legbátrabb cimet elnyerje.

Hosszabb ideig tartott már ez a vita köztük, de dönteni a kérdésben ugylátszik nem sikerült nekik, mert amikor kimentek az utra, ott folytatták a vitát. Kint az uton azután a három cigány testvér közül Kalderás István felbiztatta Kalderás Sándort, a testvérét, hogy fiatalabb öccsüket, Gerőt verje fejbe, mert ő volt a leghangosabb vitatkozó. A bor erősen fűthette a felbiztatott Kalderást, mert ő nem sokat teketóriázott és gondolkozott, hanem fölkapott egy nagy dorongot és azzal öccsét erőteljesen fejbevágta. Az ütés olyan erős volt és a rázuhanó további ütések, hogy Kalderas Gerő ott maradt vértócsában az uton.

Később értesültek többen az eseményről és a helyszinre mentek, ahol még mindig ott feküdt a vértócsában a sulyosan sebesült legény.

Kalderás Gerőt bevitték a halasi kórházba. Állapota életveszélyes.

Teljes adó és illetékmentességet kap a Lakásépitési Hitelszövetkezet.

A pénzügyminiszter rendeletet adott ki, amely az Országos Lakásépitési Hitelszövetkezet illeték és forgalmiadómentességéről a következőképpen intézkedik: A Szövetkezet, mely kizárólag a törvényjavaslatban meghatározott közérdekü épitkezés előmozditására alakul és működését kizárólag ennek a célnak érdekében fejtheti ki, egyebek közt azt a támogatást is kapja, hogy a működése teljes körében adó és illetékmentességben részesül. A szövetkezet alapitásával kapcsolatos szerződések az okirati illeték alól mentesek. A Szövetkezet az okirati illeték alól (ideértve az üzletrészeknek és azok szelvényeinek illetékét is) valamint a törvénykezési és közigazgatási illetékek alól személyes mentességben részesül. A Szövetkezet által kibocsátott kötvények és azok szelvényei illetékmentesek. A Szövetkezettől járó kamatok a kamat illeték alól fel vannak mentve. A Szövetkezet nyujtotta jelzálogos kölcsönökről kiállitott kötelezvények illetékmentesek. Illetékmentesek az ilyen kölcsönökre vonatkozóan akár a Szövetkezet, akár a kölcsönvevők által kiállitott egyéb okiratok is. A Szövetkezetnek a róla hozandó törvénynek megfelelően kifejtett működéséből származó bevételei nem esnek általános forgalmiadó alá.

Megszelidültek a tipikus árverési hiénák.

A pénztelenség és a gazdasági derut erősen érezhető volt a zálogházi árverésen.

A mult héten elején ismét árverés volt a hatóságilag engedélyezett bajai zálogházban, amikor is a ki nem váltott és nem rendezett áruk kerültek licitáció alá. Mintegy 80 tétel áru esett bele abba kategóriába, amit el kellett árverezni. Érdekes volt megfigyelni, hogy az árverésen, amely iránt a nagy pénztelenség következtében az érdeklődés is csekély volt, csak azok a tárgyak keltek el, amelyek kisebb értéket reprezentáltak. Amint értékesebb dologra kellett volna árverezni, mindjárt nem akadt rá reflektáns. Igy például a 40 pengőn felüli értékkel biró tárgyak közül csak egy tétel cserélt gazdát: 73 pengőért kelt el egy aranytárgy, de azt is mindjárt megbánta a vevő, amikor megtudta, hogy 10 százalék fényüzési adót is kell rá fizetni. Ekkor már legjobban szerette volna visszacsinálni az üzletet, ha lehetett volna.

A csekélyebb értékü ruhaneműek, téli kabátok még csak elkeltek, mert az kell télen, amikor fáznak az emberek: viszont ha spekuláns vette meg, az is hamarább tuladhat rajta. Az aranytárgyak — ma, amikor kenyérre sem telik, miután kimondottan luxustárgyak, — mind visszamaradtak. A tollneműből egyetlen gramm sem kelt el. A házaló és tollkereskedőknek nincs pénzük ezen tételek felvételére.

Az ezüstneműek után sem igen kapkodtak. Különben is a nemzetközi nemesfémpiacon az ezüst ára erősen visszaesett. A zálogház örül, ha a kihitelezett összeget megkapja az ott elhelyezett ezüstholmik után.

Az árverésre kitüzött tételek fele visszamaradt. Persze tulajdonképen sokkal több tételt kellett volna árverés alá bocsájtani, de a sok szociális érzékkel biró László Márk zálogháztulajdonos sok zálogcédulatulajdonosnak kérelmére a lejárt tárgyakat kivette az árverés alá került zálogtárgyak jegyzékéből és jobb időkre vár, amig az elhelyező „pénzhez jut és csakugyan kiváltja a zálogtárgyat. Volt azonban olyan spekuláns zálogtárgyelhelyező is, aki megtudván az ezüst árának visszaesését, — noha jobb módu volt és kiválthatta volna a több kilós ezüst evőeszközt, — azt nem váltotta ki, hanem a zálogház nyakán hagyta vissza.

Árverési hirdetmény.

Schwartz Testvérek mélykuti gőzmalomtulajdonosok telepén folyó évi november hó 4-én d. e. 8 órai kezdettel árverésre kerülnek:

egy 63 HP. teljesen üzemképes Röckféle alacsony, m-gas nyomásu gőzgép, egy 3 HP. gőzgép villanyhajtáshoz, egy 110 voltos 30 amperes dinamó, két drb. 82 □ gőzkazán, két 8-as cséplőgarnitura, egy drb. 4 m-es esztergapad és 51 folyóméter hosszu tengeri göré.

Mélykut. 1930 okt. 23.

Schwartz örökösök.

Bécsi gázgyári
diókoksz
Pécsi tojásszén (bulett)
A leggazdaságosabb tüzelőanyagok képviselete
Schön és Bajai, Baja.
Telefon 26. Hajnald ucca 13.

Műkő — lépcsők
lábazatok
sírkövek
sírkerítések
sírburkolások
legszebb kivitelben jutányos
árban szavatossággal készit
Grünhut és Társa
Telefon 160. — Városi iroda: Türr István-utca 5.